

УДК 821.161.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/45-1-17>

Анатолій БЕЗПАЛЕНКО,

orcid.org/0000-0002-2389-7442

доктор філологічних наук, професор,
професор

Навчально-наукового інституту філології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

(Київ, Україна) *proftolik@ukr.net*

СЕМАНТИКА ПОЕЗІЙ ВАСИЛЯ ГЕРАСИМ'ЮКА В АСПЕКТІ ГЕШТАЛЬТ-ТЕОРІЇ (ДО 65-Ї РІЧНИЦІ ІЗ ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПОЕТА)

Василь Герасим'юк – поет, теле- і радіоведучий, культуролог, автор чисельних поетичних збірок, сценаріїв, есе, Лауреат премії імені Тараса Шевченка (2003 р.) є визначною постаттю у вітчизняній літературі та культурі, однак, незважаючи на численні аналітичні, критичні статті, огляди, присвячені творчості поета, незважаючи на те, що його тексти давно увійшли у шкільні навчальні програми, його поетичний доробок залишається далеким від адекватної інтерпретації. Поетична постать Герасим'юка продовжує залишатися літературною загадкою. Об'єктом дослідження статті є тексти поетичної збірки В. Герасим'юка «Грегит» (ВЦ «Просвіта», 2016 р. 511 с.), предметом – їхня семантична структура в аспекті гештальта. Метою дослідження є визначення й опис особливостей семантичного розгортання контенту. Тематика віршів охоплює такі домени: кохання, дружбу, мораль, справедливість, природу, дитинство, роздуми про долю й місію поета. Названі теми не є сенсаційно новими у поезії, всі поети так чи інакше їх торкаються, але для поезії Герасим'юка характерний особливий стиль. Його не сплутаєш із іншими авторами. Характерною особливістю його поезії є те, що читач мусить постійно перебувати у когнітивному напруженні, щоб адекватно декодувати поетичний дискурс. Новизна дослідження відображена у пропонувані висновках. Так, у статті стверджується, що семантику віршів Герасим'юка вирізняють такі риси: 1) імпресійність, 2) гештальтність, 3) перцептивно-когнітивне напруження, 4) відхилення від класичного синтаксису у побудові речення, 5) відхилення від формально-логічного розгортання семантики, 6) візійність, 7) імпресія замовчаного, 8) велика розгалуженість дерева ремних ймовірностей і, як результат, 9) непередбачуваність реми після заявленої теми, 10) нелінійність семантичного розгортання, 11) певна аналогія із семантичною будовою поезій хайку японських поетів-дзенбуддистів, зокрема Ісса, Чійо ні, Мацуо Басьо, 12) домінування карпатського колориту, 13) насиченість діалектизмами.

Ключові слова: українська поезія, семантика, гештальт, візійність, дерево ймовірностей, хайку.

Anatoli BEZPALENKO,

orcid.org/0000-0002-2389-7442

Doctor of Philological Sciences, Professor,
Professor

Educational-Scientific Institut of Philology of the Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Kyiv, Ukraine) *proftolik@ukr.net*

SEMANTICS OF VASYL HERASYMJUK'S POEMS IN THE ASPECT OF GESTALT THEORY (TO THE 65TH ANNIVERSARY OF THE POET'S BIRTH)

Vasyl' Herasymjuk is a poet, TV and radio presenter, culturologist, author of numerous poetry collections, screenplays, essays, Laureate of the Taras Shevchenko Prize (2003). He is a prominent figure in national literature and culture. However, despite numerous analytical, critical articles, a review of the poet's work, despite the fact that his texts have been included in school curricula for long period, his poetic work remains far from adequate interpretation. Herasymjuk's poetic figure continues to be a literary mystery. The object of research of the article are the texts of the poetry collection "Gregit" by Vasyl Herasymjuk (Publishing Center "Prosvita", 2016. 511 p.) The subject is their semantic structure in the aspect of gestalt. The purpose of the study is to identify and describe the features of the semantic development of the content. The themes of the poems cover the following domains: love, friendship, morality, justice, nature, childhood, reflections on the fate and mission of the poet. These topics are not sensationally new in poetry, all poets touch them in one way or another. But Gerasim'uk's poetry is characterized by a special style. It is impossible to confuse it with other authors. A characteristic feature of his poetry is that the reader must be constantly in cognitive tension to decode adequately poetic discourse. The novelty of the article is reflected in the proposed conclusions. So, the author determined that the semantics of Herasymjuk's poems are distinguished by such features: 1) impressionism, 2) gestalt, 3) deviation from classical syntax in sentence construction, 4) deviation from formal-logical unfolding of the text, 5) visibility,

6) *perceptual-cognitive tension*, 7) *impression of silence*, 8) *the large branching of the probability tree*, and as a result, 9) *unpredictability of the rhyme after the stated theme*, 10) *nonlinearity of the semantic development*, 11) *an analogy between the semantic structure of some texts and the semantic structure of the haiku of some Japanese Zen Buddhist poets in particular Issa, Chiyo ni, Matsuo Basho*, 12) *the dominance of Carpathian flavor*, 13) *saturation of dialectisms*.

Key words: *Ukrainian poetry, semantics, gestalt, visibility, probability tree, haiku.*

Поетом бути важко, особливо сьогодні, в епоху інформаційного шквалу, коли в одному кванті нашого життя вміщується у сотні разів більше інформаційних подій, ніж ще якихось двадцять років тому, що зовсім не дає можливості нам, ютуб-нутим відеоспоживачам, зупинитися й озирнутися. Але втома від моніторних відеороликів, відчай від екранних новин, нуда від остогидлої реклами типу «Світлана Лобода засвітила стежна...», що лізе з усіх пікселів, дедалі частіше викликає незбориму жагу до спілкування з такою милою серцю, з такою чистою і наївною Паперовою Книгою.

Ось книга вибраних віршів неординарного, вельми непростого, але одного з найбільш знакових поетів України, менестреля Карпат – Василя Герасим'юка – під назвою «Грегіт» (Видавничий центр «Просвіта», 2016 р.) А чому б і ні? А чому б не «піти в далекі гори» і не ковтнути запаху смerek? То ж спробуємо здійснити захоплюючу мандрівку в край гір, смerek, черемшини та полонин і зануритися у поезію Василя Герасим'юка.

У нинішні часи безпрецедентного меркантилізму зустрінитися з чистою, наївною поетичною душею та ще й у маскулітному її втіленні – все одно, що в години пік зустріти метелика породи махаон на Кільцевій дорозі чи квітку рафлезію під мостом Патона.

Книжка «Грегіт», яка названа іменем гори, що на Косівщині, – це дзеркало усієї поетичної творчості Василя Герасим'юка, оскільки це збірка кращих, на думку самого автора, віршів, дібраних ним самим із усього його творчого доробку. Тут кожен вірш віддзеркалює якийсь період його літературної біографії.

Об'єктом дослідження пропонованої статті є тексти поетичної збірки «Грегіт», **предметом** – їхня семантична структура в аспекті гешталту. **Метою** статті є спроба розкрити закономірності розгортання семантичного потоку в текстах, адже, незважаючи на досить велику кількість рецензій, критичних статей, оглядів, присвячених творчості Герасим'юка (Бойчук, Дзюба, Москалець, Павличко, Салига, Тарнашинська), особливості його поезій залишаються не розкритими. Творчість поета, будучи визначним феноменом вітчизняної літератури, значною мірою залишається загадкою.

Василь Герасим'юк – жива людина, й у його віршах можна знайти все, що переживає Номо

sapiens. Тематика віршів охоплює широке коло поетичних доменів: **кохання** (поезії «*Наші крики вітер посплітав*», «*Так і пишу...*», «*В афини...*», «*З тобою дні – як на верхах пласти*», «*Де холодна рука*», «*Зронила шиття...*», «*За вікном – водоспад. І таке мерехтіння...*»), у яких кохання й еротика виражається опосередковано, через інші, суміжні артефакти, натяки так, що **невисловлене у вірші важить більше, ніж позначене словом**, але, тим не менше, у читача індукується адекватне уявлення; **дружба** (поезії «*Чоловічий танець*», «*Сайгон*», «*Нам було по 30-35*»), у яких справжня чоловіча дружба виражається не клятвами й обіцянками, а міцним потиском руки, багатозначним мовчанням, поглядом); **мораль і справедливість** (вірші «*Дидактичний етюд*», «*Ти співвітчизника скручуєш в риг...*», «*Я знаю, від чого я гину*», «*А кров'ю не змити гріх*»); **природа** (ці картини здебільшого в карпатських барвах присутні тією чи іншою мірою у більшості поезій – «*Гроза у Брустурах*», «*Запахли яблука у сні...*»), **дитинство** (поезії «*Не віряться, що ти застав полотна*», «*Малим я Сокольського лісу боявся*», «*Люблю мамин почерк*», «*В бутинах робили, в лісах жили...*» – тема дитинства є для поета однією з домінуючих, оскільки це те, що ніколи вже не повернеться, а може прийти тільки у спогадах); **роздуми про долю й місію поета** (вірші «*Художник*», «*Чого хотів, не встиг*», «*Я жив у пні, як вуж*», «*...немов поставив «Гамлета»*»), у яких разом з усвідомленням значущості поета для суспільства можна відчутти певний песимізм). Є низка поезій, де одночасно кілька зі згаданих вище тем або ж навіть усі сплітаються в одному вірші й утворюють оригінальний поетичний вінок. Названі теми не є сенсаційно новими у поезії, всі поети так чи інакше їх торкаються, але для поезій Герасим'юка характерний особливий стиль. Його не сплутаєш із іншими авторами. Характерною особливістю його поезій є те, що читач мусить постійно перебувати у **когнітивному напруженні**, щоб адекватно декодувати віршований дискурс і щоб не випустити нитку розуміння семантичного потоку.

Слід зазначити, що не всі вірші Василя Герасим'юка приступні для тих, хто звик споживати поезію в її класичній ритміці й у парадигмі класичного синтаксису. Василь Герасим'юк – поет, для якого враження важливіші, ніж знання. Врешті-

решт, знання забуваються, а враження – ніколи. На нашу думку, Василь Герасим'юк – один із найвишарпаних вітчизняних **поетів-імпресіоністів**. Водночас він вельми загадковий поет. Загадковість його віршів інтригує, вносить когнітивний дисонанс, а тому викликає природне бажання пояснити віршований дискурс, установити, нарешті, жаданий семантичний консонанс, закрити гештальт і внести спокій. Незрозуміле ж бо завжди непокоїть. У гонитві за вербалізацією власних імпресій поет часто **порушує класичні правила синтаксичної будови речення**, і навіть саме речення часто трансформує у своєрідний гештальтний стрім, де годі шукати формальної логіки. Вірш часто становить кілька незалежних складних синтаксичних цілих (ССС), кожне з яких, тим не менше, об'єднується у єдиний гештальт імпресій, якими експонується певний поетичний домен. Візьмімо хоча би вірш із циклу «Кахлі»:

Зранку отаву скосила, / За день висушила /, а ввечері – на різдвяний стіл... / І страв було дванадцять, / і сини її присіли, / а вона пішла до стайні, / народила на мерві / і до хати діда нашого внесла. / Зранку озветься теля, / яке нічку святу проспало, / тому сніги, / які впали вдосвіта, / тому корова, / яку залишать у сінях, / а вона / виб'є рогом патрубок серед ночі / і затрубить у ніч, затрембітає... / І вся в сажі, засліплена, рогами двері відкриє...

Тут годі шукати **формально-логічної впорядкованості**. Це – чудернацький сон, раптова дитяча візія-спогад, ряд мазків емоцій, сказати б, афективних семантичних клякс, жбурнутих на вселенське полотно спілкування. Так белементить (гулить, англ. babbling) дворічна дитина, підбігши до матері, старанно і часто-часто лепече квазіслова в палкому бажанні донести їй щось своє, сокровенне, **поділитися** з нею емоційним сплеском. У цьому контексті поета зовсім не цікавить внормоване, формально-логічне викладення кванту інформації, він ігнорує класичний синтаксис, змішуючи темпорально-дієслівні узгодження (спочатку все начебто в минулому: *скосила, висушила, було, присіли*, і раптом темпоральний стрибок у майбутнє: *озветься, виб'є, затрубить, затрембітає...*) Поет також ігнорує пори року (*отаву не косять на Різдво!*) Здається, що таке синтаксичне і фактологічне порушення застосовується навмисне: поетові у погоні за емоційним стрімом **ніби не має часу зупинитися** і здійснити синтаксичне чи фактологічне впорядкування. (Поет неначе задихається від швидкої ходи!) Тут для поета важливо нанести читачеві **послідовний ряд емоційний ударів** із метою, увігнати його у

ностальгічний щем і викликати катарсис від спогадів про те, що вже ніколи не повернеться. Синтаксис і логіка тут відходять на задній план. Він про них навмисне забуває. Послідовність емоційних ударів передається через темпоральні маркери *зранку, вдосвіта, ввечері, тому...* Причому після закінчення такого химерного ланцюга поетичних візій не надається ніякого висновку. Це автора не цікавить. Він бо переслідує не інтерпретацію реалій, а тільки їх номінацію, називання. Автор підсвідомо відчуває, що ім'я речі (**номен**) має більший змістовний об'єм, ніж якась його предикація, тож залишає більше простору для дерева ймовірностей читацьких інтерпретацій. Тут працює семантична аксіома: чим коротший мовний знак, тим більший об'єм його змісту. Хоч іноді, здається, що поет взагалі не має нічого на меті, і його взагалі нічого не цікавить, окрім виплеснути на папір власну візію. Іноді здається, що поет таємно має на умі формулу незабутнього Полихаєва «*А ну вас всех!*», мені тут, у бетонних джунглях здичавілого мегаполісу прийшов спогад про корову мого дитинства, про народження мого діда (**в онука в принципі не може бути спогаду про народження діда!**), і я його фіксую, і мені байдуже, знайдете ви тут логіку чи якісь консонанси, чи ні. Однак, незважаючи на такі «порушення», емоційний гештальт залишається цілісним, і мету поета досягнуто. Гештальт все впорядковує.

Ось іще вірш. *Червоні щити. Лице сумне. / Лице сумне. Ракети тремтять. / Обмий мене. Одягни мене. / До столу зі мною сядь. / Налий мені молока горня. Вікно застели в пізній час. / На горах страждань – мечів стерня. / На горах страждань – князь.*

У цьому вірші поет знову ж таки через ряд послідовних номінацій і простих називних речень начебто пропонує читачеві самому відгадати, у який гештальт облекти цю візію: це – *мовчазне спілкування матері з малим сином, дівчини з нареченим, двох братів (сестер) чи, може, батька з сином...* Однак, як здається, поет не дбає про абсолютну прозорість, але будь-якому разі за допомогою послідовних натяків читачеві дарується сакральна і ностальгічна емоція. Тож маємо цікавий ефект: **для читача невисловлене має не меншу вагу, ніж позначене словом**, тож замовчане може бути більш промовистим, ніж сказане. **Імпресія замовчаного** також є однією із визначних рис поезій Герасим'юка, оскільки подібні ймовірнісні семантичні хитання також залишають свої емоційні сліди в уяві читача.

Вище ми застосували термін *гештальт*. Герасим'юк – можливо, найгештальтніший поет на літературному обрії України. Гештальт (від нім.

Gestalt – цілісна форма) за М. Вертгеймером (Вертгаймером – різні транслітерації імені німецького психолога) – це комплексний образ ділянки дійсності, до структури якого нашою свідомістю включено кілька складників так, що у свідомості утворюється цілісна матриця, яка становить **нову якість** відображення, що не витікає із суми її складників; це нова цілісна психічна матриця, яка сформувалася у свідомості людини при сприйнятті певного об'єкта (Вертгаймер, 1980; Вертгеймер). Прикладами гештальтів, за Вертгеймером, є музичні мелодії, які складаються з семи нот, але загальний звуковий образ окремої мелодії не зводиться до простої їх суми, натомість різні їх комбінації утворюють нові звукові образи, себто інші мелодії. Типологія гештальтів корелює із п'ятьма сенсорними системами людини: бувають гештальти візуальні, звукові, ольфакторні, смакові, тактильні (докладніше Безпаленко, 2009: 50–70).

І от авторові заманулося виразити якийсь гештальт дитинства (всі ми родом із дитинства, а поети так почасти залишаються там назавжди), і ось він його вербалізує, і дбає тільки про те, щоб гештальт, не дай Боже, не зруйнувався (не розплескався!) і зберігся у первісному вигляді, тобто у такому вигляді, у якому він в'ївся у свідомість поета у дитинстві. Поетичні гештальти Герасим'юка існують тільки у свідомості самого поета, і він часто зовсім не дбає про те, щоб донести їх до читача так, щоб читач їх адекватно сприйняв і зрозумів і, щоб, таким чином, відбувся повний збіг обох гештальтів – автора і та читача – і щоб таким чином гештальт став прегнантним, завершеним. Поет ніби недбало жбурляє на папір крупні мазки фарб з емоційної палітри свого дитинства, які старанно плекає, а ти, читачу, вже будь люб'язний, сам добудуй свій власний гештальт. І якщо збіг гештальтів відбудеться, то тоді поезія люба, якщо ж ні, то вона лише драгує своєю незрозумілістю. Читачеві ж бо до вподоби, щоб гештальт був прегнантним, завершеним. У таких випадках читачеві (слухачеві) доведеться вже самому інтелектуально й емоційно попрацювати, щоб докумекати, дістатися сакрального змісту поезії та закрити той гештальт.

Але хто сказав, що вірш завжди повинен бути простеньким, типу «Джек і Джіл пішли на діл / шляхом до кринички, / Джек упав, ребро злавав, / Джіл приніс водички» (Марк Твен)? І взагалі, якщо «**природа не зобов'язана бути настільки простою**», щоб легко даватися нашому розумінню (Вертгеймер, 1987: 103–104), то чому наша свідомість і сама поезія як її відображення зобов'язана бути простою, як мукування корови?

Деякі вірші Василя Герасим'юка чимось нагадують задачі з вишівського курсу алгебри, де непосвяченій людині нелегко вхопити бодай квант змісту, але от такий вже він, наш Василь Герасим'юк! Через це, гадаємо, поезії Герасим'юка будуть цікавими і для фахівців у галузі теорії множин і теорії ймовірностей, які спеціалізуються на пошуку алгоритмів ймовірнісного розгортання інформаційного потоку, що актуально для досліджень у галузі створення штучного інтелекту.

У Герасим'юка є вірші, де після вже заданої у першому рядку теми **неможливо передбачити наступної реми**. Дерево ремних варіантів у семантиці Герасим'юка настільки **біфуркаційне**, що годі й думати про високу ймовірність передбачення.

Аркуш льоду. Лід. А де ж ріка? / Ополонка, дівчино, як рана. / Дівчино, ранкова / і кохана. / Дівчино, усміхнена така. / Ти не плач. / Ці коні мудрі – страх: / чують бо. / Стоять собі, червоні. / Де ж ріка? / Ой коні мої, коні, з білими снігами на боках. / Лід. Ворожа куля не втіка – / в грудях / заховалася від погоні. / В ополонці серця / тонуть коні, / дівчино, усміхнена така.

Що хотів виразити поет у цьому вірші? Очевидно, тут зображено візуальний гештальт, у центрі якого на возі, запряженому парою чапранчорудної масті, лежить поранений повстанець, який разом із дівчиною змушений був, відстрілюючись, утікати від ворогів. Втекти вдалося, коні відчули, що погоні вже немає, і зупинилися, але у серці застрягла куля, дівчина плаче, і боєць намагається заспокоїти її... Але можливий стрибок і в іншу ймовірність: можливо, це просто якийсь чудернацький повоєнний гештальт-спогад ветерана, чи дрімотна гештальт-візія колишнього бійця, у якій химерно, **нелінійно** сплелися такі компоненти: *спогад про поранення, зимовий карпатський пейзаж, пара коней, лице коханої дівчини*, котра доглянула і виходила пораненого коханого – те, чого вже більше ніколи не буде знову...

Однак гештальт все-таки і тут утримує цілісність сприйняття. Тональність вірша, його ритміко-звукова довершеність дають читачеві, який **вміє читати**, філофонічну насолоду – до візуального гештальту доєднується звуковий.

Семантика віршів Герасим'юка з погляду теорії ймовірностей наводить на асоціації стосовно китайсько-японської гри у **го**. Якщо цю суперінтелектуальну гру з надзвичайно глибоким стратегічним проникненням порівняти з більш традиційними шахами, то зважмо на те, що «у шахах у початковій позиції існує 20 різних ходів, у го – 55, <...> але після кількох перших ходів число подальших можливих ходів стає практично рівним числу

вільних пунктів. *Дерево варіантів при спробі прорахувати партію вперед на кілька ходів росте значно швидше: якщо в шахах після четвертого півходу може виникнути близько ста тисяч позицій, то в го їх число перевищує шістнадцять мільярдів. Такі масштаби повністю виключають можливість "механічного" перебору позицій, яким значною мірою беруть нинішні шахові програми» (Го).*

Отже, під час гри в го гравцеві, щоб зробити успішний хід, годі й думати про те, щоб логічно і послідовно прорахувати усі варіанти дерева можливостей. Тут потрібно покладатися лише на інтуїцію, інсайт, натхнення, а ці категорії дуже вже темні та не вкладаються у логіко-математичну матрицю. Здається, що розгортання семантики деяких віршів Герасим'юка чимось подібне до біфуркаційних стрибків при грі в го.

Ще однією семантичною особливістю поезій Василя Герасим'юка, яка єднає їх із культурою далекої Японії, є їхня **візійність**, про що вже йшлося вище. У читача, знайомого з поезіями дзен-буддистів, при читанні віршів Герасим'юка не може не виникнути ремінісценцій, пов'язаних із японськими хайку. Недарма хайку ґрунтуються на візуальних гештальтах, а поет Басьо – тезка Василя.

Як і у поетів, що творили у жанрі хайку, улюбленим прийомом Герасим'юка є нанесення читачеві ностальгічного удару. (На цьому ми наголошували вище). Як і японські поети, Герасим'юк не викладає читачеві інформацію, а кількома семантичними ударами вганяє його у стан ностальгічного щему, даруючи катарсис.

Центральною ознакою трирядкових хайку дзен-буддистів є прагнення у візуальному гештальті вхопити мить, яка вміщує цілий світ, його тотальну екзистенцію, але поезії хайку специфічні як за формою, так і за змістом. Якщо читач сам ніколи не закликав, задивившись на візерунок метеликового крила, якщо він ніколи не був зачарований акустичним фоном весняного лісу, або ж не був вражений багряними фарбами зимового заходу сонця, яке вогнем відображається у прозорому дзеркалі замерзлої річки, що тече на узліссі, то перейнятися віршем хайку йому буде складно. Щоб сприйняти й оцінити японське хайку, потрібна надчутлива, надвразлива психіка. Те саме стосується і більшості віршів Герасим'юка, де зустрічаються мотиви, що нагадують хайку, правда, здебільшого це стосується семантичного розгортання образу, його пронизливої візійності, а не форми вірша, що у хайку є строго трирядковою.

Порівняймо. Ось японські хайку у перекладах Івана Бондаренка.

Ісса – напевно, найулюбленіший поет в Японії:
Як вишня розцвіла! / Вона з коня зігнала / І князя-зверхника.

Чійо-ні – найвидатніша жінка-поетеса Японії:
Повійки квіт / Цеберко оповив – / Сходжу по воду до своїх сусідів. (Бондаренко).

Мацуо Басьо:

1. *Старий ставок. / Пірнуло жабеня / Вода сплеснула.*

2. *Ховається за хмари часом місяць, / щоб відпочили очі / у людей.* (Басьо).

А ось лише кілька фрагментів із поезій Герасим'юка:

1. *Дальнім ґрунем, / самим верхом, / тато йде і веде коня, / а на коні хлопчик сидить маленький / мати йде за ними, / визбируючи ягоди в травах...*

2. *Місячної ночі дно криниці, / де струг застиг, / нагадує мені / одну давню кахлю...*

3. *Вибігла серед ночі з хати / В одній лише сорочці білій, / Біловолоса!... (Із циклу «Кахлі»).*

4. *На світі білім, / де лягало з рук / легке, / мов тіло, плаття на ожину, / ну що простіше? – / тінь його незриму / століттями / лататиме наву.* (Із циклу «Незрима тінь»).

Знайомлячись із поезіями Василя Герасим'юка, читач може заскочити себе на думці, що він сам – також поет, а то чого б ото іноді хотілося почитати його вірші? Так, читач поезій неодмінно і сам є поетом! А поезії він читає, задля подразнення власних «поетичних нейронів», які дрімають у його, читача, свідомості. І читає він, щоб збудитися, щоб, сказати б, «заторчать» від дивовижності світу, відображеного у віршах поета.

Однією з рис поезій Герасим'юка є деяка **перенасиченість** їх **діалектизмами**, що заважає адекватно оцінити глибину семантики вірша, і за що поета іноді критикують (Павличко). І дійсно, такі діалектизми, як **резували** (=спускали колоди жолобом), **миглували** (=штабелювали деревину) (вірш «В бутинах робили...»); «...народила на **мерві**...» (= народила на м'ятій, третій або зопрілій соломі) (вірш «Зранку отаву скосила»); «у твоїх **бесагах** вечеря для Анни» (= у здовоєній перекидній торбі) (вірш «Перед тобою, над горою – ліс темний...»); **афини** (=чорниця, куці чорниці) (вірш «В Афини...») не допомагають розумінню поезій, а лише «здають філологічної мороки» (Павличко). Однак, з іншого боку, діалект – то подих предків із глибини тисячоліть, то ж доречно вкраплений діалектизм – це наче ковток свіжого повітря у важкому тумані вихлопів від диджиталізації та QR-кодифікації всього і вся, до того ж діалектизми надають поезіям карпатського колориту. Порадимо поетові більш помірно їх дозувати.

Новизна дослідження відображена у **висновках**: семантичну структуру віршів Герасим'юка вирізняють такі риси: 1) імпресійність, 2) гештальтність, 3) перцептивно-когнітивне напруження, 4) відхилення від класичного синтаксису у побудові речення, 5) відхилення від строгого формально-логічного розгортання тексту,

6) візійність, 7) імпресія замовчаного, 8) непередбачуваність реми після заявленої теми, 9) велика розгалуженість дереваремних ймовірностей, 10) нелінійність семантичного розгортання, 11) аналогія із семантичною структурою японських хайку, 12) домінування карпатського колориту, 13) перенасиченість діалектизмами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Басьо Мацуо. Перекладач: Іван Бондаренко. URL: <http://maysterni.com/publication.php?id=10317>.
2. Безпаленко А. М. Принцип суміжності у мові. Слово у дзеркалі гештальт-теорії : монографія. Київ : ВЦ «Київський університет», 2009. 424 с.
3. Бойчук Б. Розмисли про поета у повітрі. *Сучасність*. 2003. № 3. С. 110–112.
4. Бондаренко І. П. Жіночий феномен японської літератури і творчість Чійо-ні (1703–1775). URL: <https://burago.com.ua/bondarenko-i-p-%E2%80%A2-zhinochiy-fenomen-yapon/>
5. Вертгаймер М. О гештальттеорії. Хрестоматія по історії психології / под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, В. Я. Романова. Москва : Изд-во Моск. ун-та, 1980. С. 84–97.
6. Вертгаймер М. Законы организации в перцептуальных формах. URL: http://metaphor.narod.ru/wertheimer_perc.htm.
7. Вертгаймер М. Продуктивное мышление / пер. с англ. ; общ. ред. С. Ф. Горбова и В. П. Зинченко. Москва : Прогресс, 1987. 336 с.
8. Го. Википедія. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%BE>
9. Дзюба І. ...І є такий поет. Герасим'юк В. Була така земля: Вибране. Київ : Видавництво «Факт», 2003. С. 7–20.
10. Москалець К. Навіщо поет у повітрі? *Березиль*. 2003. № 3–4. С. 163–180.
11. Павличко Дмитро. Заповідається слово буремне. Українська література. Літературознавство. Критика. Т. 1. Дмитро Павличко. 2007. URL: <https://ukrlit.net/info/literary/46.html>
12. Салига Т. Між традицією і модерном (Штрихи до портрета Василя Герасим'юка). *Дзвін*. 1996. № 9. С. 123–130.
13. Тарнашинська Л. Василь Герасим'юк: «Найдовша дорога...», або Хоча все мало би бути навпаки. Закон піраміди: Діалоги про літературу. Київ : Видавництво «Пульсари», 2001. С. 107–113.

REFERENCES

1. Baso Matsuo. Perekladach: Ivan Bondarenko. [Basho Matsuo. Translator: Ivan Bondarenko]. URL: <http://maysterni.com/publication.php?id=10317> [in Ukrainian].
2. Bezpalenko A. M. Pryntsyp sumizhnosti u movi. Slovo u dzerkali heshtalt-teorii. Monohrafiia. [The principle of adjacency in language. The word in the mirror of Gestalt theory. Monograph]. Kyiv: Publishing Centre "Kyiv University", 2009. 424 p. [in Ukrainian].
3. Boichuk B. Rozmysly pro poeta u povitri. [Reflections on the poet in the air] Suchasnist. 2003. № 3, pp. 110–112. [in Ukrainian].
4. Bondarenko I. P. Zhinochiy fenomen yaponskoi literatury i tvorchist Chiio-ni (1703–1775). [The female phenomenon of Japanese literature and the work of Chiyo-ni (1703–1775)]. URL: <https://burago.com.ua/bondarenko-i-p-%E2%80%A2-zhinochiy-fenomen-yapon/> [in Ukrainian].
5. Vertgaymer M. O Geshtaltteorii. Hrestomatiya po istorii psihologi. [On gestalt theory. A textbook on the history of psychologists]. Ed. Yu. B. Gippenreiter, V. Ya. Romanova. Moscow: Moscow University Publishing House. 1980, pp. 84–97 [in Russian].
6. Vertgeymer M. Zakony organizatsii v pertseptualnyih formah. [Laws of organization in perceptual forms]. URL: http://metaphor.narod.ru/wertheimer_perc.htm [in Russian].
7. Vertgeymer M. Produktivnoe myshlenie. [Productive thinking. Transl. from English, ed. S. F. Gorbova and V. P. Zinchenko]. Moscow: "Progress", 1987. 336 p, [in Russian].
8. Go. Vikipediya. [Go. Vikipediya]. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%BE> [in Russian].
9. Dziuba I. ...I ye takyi poet. Herasymiuk V. Bula taka zemlia: Vybrane. [...And there is such a poet. Herasymyuk V. There was such a land: Electd]. Kyiv: Publishing House "Fakt", 2003, pp. 7–20 [in Ukrainian].
10. Moskalets K. Navishcho poet u povitri? Why is a poet in the air? Berезil. 2003. № 3–4, pp. 163–180 [in Ukrainian].
11. Pavlychko Dmytro. Zapovidaetsia slovo buremne. [The awakening word is bequeathed]. Ukrainian literature. Literary Studies. Criticism. Volume 1. Dmytro Pavlychko. 2007. URL: <https://ukrlit.net/info/literary/46.html> [in Ukrainian].
12. Salyha T. Mizh tradytsiieiu i modernom (Shtrykhy do portreta Vasylia Herasymiuka. [Between tradition and modernity (Touches to the portrait of Vasyl Herasymyuk)]. Dzvyn. 1996. № 9, pp. 123–130 [in Ukrainian].
13. Tarnashynska L. Vasyl Herasymiuk: "Naidovsha doroha...", abo Khocha vse malo by buty navpaky. Zakon piramidy: Dialohy pro literaturu. [Vasyl Herasymyuk: "The longest road...", or Although everything should be the other way around. The Law of the Pyramid: Dialogues on Literature]. Kyiv.: Publishing House "Pulsary", 2001. pp. 107–113 [in Ukrainian].